

КВАНТИТАТИВНЕ ТА КВАЛІТАТИВНЕ В ЛЕКСИКО-ГРАМАТИЧНИХ ОДИНИЦЯХ АНГЛОМОВНОГО ХУДОЖНЬОГО ДИСКУРСУ

Гордієнко Л. О., студ. гр. ПР-81,
Баранова С. В., к. філол. н., доцент СумДУ

Проблематиці дослідження квантитативно-кваліфікативних одиниць присвячені роботи таких вчених, як Швачко С. О., Баранова С. В., Кобякова І. К., Медвідь О. М., Тошович Б., Єгорова Л. І., Арутюнова Н. Д., Бородін О. І., Винник В. О., Демман І. Я., Кошева І. Г., Реформатський О. О. та інші.

Вимірювання відіграє важливу роль у житті соціуму, адже ми стикаємося з вимірюванням майже на кожному кроці свого життя, починаючи з вимірювання відстаней на око та закінчуючи регулюванням складними процесами, функціонування яких неможливе без втручання людини, без виконання наукових досліджень.

Категорії "кількість" та "якість" носять універсальний характер, існуючи в усіх моделях світу як параметри, необхідні для орієнтації людини в просторі та часі у процесі адаптації до природних та соціальних умов існування. Кількісно-якісні відношення – це відбиті в свідомості людини та представлені в мові за допомогою відповідних знаків реально існуючі кількісні та якісні ознаки предмета, феномена або процесу дійсності.

В категорії компаративності (прикметників, прислівників) певною мірою відображені кількісно-якісні відношення, які служать для вираження відношень між різними кількостями однієї якості, позначеної різними формами того самого слова у мовній картині світу. Кожен із ступенів порівняння виражає якусь ознаку (позитив - безвідносно, компаратив - нерівність ознак, суперлатив - її граничну межу).

Категорія кількості виражає зовнішні, формальні взаємовідношення предметів, їх частин, а також їх величину, число, ступінь прояву тієї чи іншої властивості. Функціонально-семантичне поле кількості як категорія знаходить відображення на морфемному, граматичному, лексичному, фразеологічному та інших рівнях і підрівнях.

Значення кількісної ознаки, особливо з відтінком якості чи навіть ступеня та інтенсивності якості, похідним словам надають префікси відповідного значення: *half-*, *part-*, *not-*, *too-*, з одного боку; *extra-*, *super-*, *over-*, з другого; *non-*, *un-*, з третього.

Префікс *un-* при додаванні до багатьох прикметників передає значення заперечення якості, властивості чи ознаки, вираженої основою. Напр.: *unworthy*, *unutterable*. Інтенсивність якості передається й суфіксом *-ish*, який приєднується до прикметника і виражає неповноту або частковий вияв ознаки предмета, названої мотивувальним словом, наприклад: *coldish*, *greenish*.

У морфологічній категорії корпоративності/ градуальності якісні характеристики, що виражаються прикметниками та прислівниками, варіюються, а їх кількісні зміни фіксуються формами ступенів порівняння. Єдність кількісних та якісних сторін складає міру предмета, явища. Зміни в кількісному плані ведуть до змін кількісних характеристик відповідно об'єктивно діючому закону діалектики переходу кількості в якість, та навпаки. Про своєрідність передачі кількісних характеристик предметів та явищ мовними засобами свідчить наявність не тільки суплетивних та аналітичних форм ступенів порівняння, але також використання повтору слів (пор. *dark – dark*, *blue – blue*, *white – white*) або підсилювальних одиниць типу *much*, *every*, *still*, *far*, *possible* та ін.

Семантична конкретизація та диференціація ступенів порівняння прикметників відбуваються при їх функціонуванні в мовленні.

Числова основа регулярних формальних дериватів, які визначаються як нумеративно-кількісні, нумеративно-порядкові та нумеративно-індексні, іменує числове поняття, що характеризує різні просторові властивості предмета.

Виходячи зі складу мікрополів нумеральності та квалітативності, можна зробити висновок, що кількісно-якісне значення притаманне відносним прикметникам - нумеративним дериватам типу *double*, *treble*, *three-part*, *two-tongued*, *first-class*. Ці одиниці входять до периферії лексико-семантичного поля кількості і є носіями ознаки точного числа, яка передається на морфемному рівні. Серед них можна виділити дві групи: афіксальні похідні (*double*, *octagonal*) та складні слова (*two-apartment*, *first-rate*, *third-class*).

У ад'єктивно-нумеральних складних одиниць твірними виступають повні основи слів, які співвідносяться зі сполученнями, побудованими за типами підрядного зв'язку. Їх словотвірну структуру складають мінімально два компоненти. Другий (останній) компонент - це іменникова основа. Щодо першого, то, як свідчить матеріал дослідження, він представлений:

а) кількісним числівником або нумеральним сполученням, наприклад: *This three-day party was almost over*;

б) порядковим числівником, наприклад: A third-rate actress with a pretty face.ї

Кількісні та якісні аспекти переплітаються в одиницях, що виражають категорію інтенсивності, яка призначена для відображення більшої чи меншої виявленості ознаки, кількісних градацій якісної ознаки в межах даної якості. В англійській мові існує система словотвірних засобів вираження інтенсивності ознаки. Їх особливість полягає у тому, що вони вводять кількісне значення разом з якісним до структури лексичного значення слова.

Таким чином, носіями квантитативно-квалітативної семантики виступають порядкові числівники і нумеративні прикметники-деривати. Лексичне значення кількісно-якісних слів складається з речового значення кореня та словотвірного значення. Відмінною рисою таких найменувань є чітко виражений вторинний характер: вони сприймаються носіями мови як одиниці залежні, семантично пов'язані з вихідними одиницями.